

Nærings- og fiskeridepartementet

Bergen, 10. oktober 2019

Markedsavgiften for pelagisk fisk - Høringsuttalelse fra Norges Sildesalgslag

Det vises til departementets høringsnotat om markedsavgiften for pelagisk fisk. Nedenfor følger Norges Sildesalgslags (Sildelagets) høringsuttalelse.

Norges Sildesalgslag gir følgende tilrådning:

- Markedsavgiften for pelagisk fisk bør heves til samme nivå som for annen villfisk; 0,75 %.
- Utviklingen i eksportverdiene for pelagisk fisk har vært negativ de siste årene, og det er derfor et stort behov for større markedsføringsinnsats. En økning av avgiften til 0,75 % vil på kort sikt kunne øke eksportverdiene i pelagisk sektor med over 600 millioner kroner, sammenlignet med en avgift på 0,3 %.

Sildelagets engasjement i saken

Norges Sildesalgslag er en medlemsorganisasjon som representerer norske pelagiske fiskeres interesser i spørsmål knyttet til førstehåndsomsetning og markedsarbeid. Sildelaget har et verdikjedeperspektiv for hele sin virksomhet. Fiskernes verdiskaping avgjøres gjennom hvilke førstehåndspriser de oppnår på Sildelagets markeds plass. Førstehåndsprisene er igjen en funksjon av hvilke priser eksportører og produsenter oppnår i konsumentmarkedene.

På grunn av det Sildelaget opplevde som en akutt situasjon i markedsføringsmidler for pelagisk fisk i 2019 foretok Sildelaget en ekstraordinær bevilgning på 9 millioner kroner til markedsføring. Disse midlene disponeres i samarbeid med Sjømatrådet og norske eksportører. Dette har bidratt til at markeds-aktiviteten kan holdes på et visst nivå i våre kjernemarkeder, særlig for makrell, også i 2019.

Sildelaget mener det er godt dokumentert at Sjømatrådets generiske markedsføring har hatt en positiv effekt for norsk sjømateksport over lang tid. Sildelaget har derfor tidligere protestert mot reduksjonen av markedsavgiften for pelagisk fisk. Og vi har gjentatte ganger tatt til orde for en økning av nivået på markedsavgiften.

Norges Sjømatråd etter omstilling og fornying

De siste års diskusjoner rundt Sjømatrådets virksomhet har bidratt til økt oppmerksomhet rundt resultatmåling av markedsinvesteringer og økt kostnadskontroll. Noen år med lavere avgift har dessuten bidratt til å redusere egenkapitalen til et normalt og bærekraftig nivå. Sildelaget mener at de siste års endringsprosesser i organiseringen av Sjømatrådets virksomhet har bidratt positivt til økt effektivisering av virksomheten.

Det er vår oppfatning at Sjømatrådet i enda større grad enn tidligere fremstår som et lydhørt og kostnadseffektivt redskap for pelagisk næring. Sjømatrådet er gode til å måle effekten av sine markedstiltak, og det gir aktørene trygghet for at pengene blir brukt riktig. Tiden er derfor inne for å satse offensivt på markedsføring av pelagisk fisk igjen.

Sammenheng mellom markedsinvesteringer og eksportverdier

Vi har hatt en økning i eksportverdiene for norsk sjømat på 44 % på fem år. Denne veksten har vi ikke sett i pelagisk sektor. Tabellen under illustrerer denne utviklingen.

	2014	2015	2016	2017	2018
Eksportverdi pelagisk fisk	7,5 mrd.	6,9 mrd.	7,8 mrd.	7,7 mrd.	7,6 mrd.
Eksportverdi hvitfisk/skalldyr	15 mrd.	17,5 mrd.	18,4 mrd.	19,1 mrd.	20,4 mrd.
Eksportverdi villfisk	22,5 mrd.	24,4 mrd.	26,2 mrd.	26,8 mrd.	28 mrd.
Total eksportverdi	68,7 mrd.	74,5 mrd.	91,6 mrd.	94,5 mrd.	99 mrd.
Pelagisk andel av villfisk	33,3 %	28,3 %	29,8 %	28,7 %	27,1 %
Pelagisk andel av total	10,9 %	9,3 %	8,5 %	8,1 %	7,7 %

Som vi ser har den pelagiske eksportverdien økt med 1 % i denne perioden. I samme periode har eksporten av annen norsk villfisk økt med 36 %. Pelagisk sin andel av norsk villfiskeksport har blitt redusert fra 33,3 % i 2014 til 27,1 % i 2018.

Det er nærliggende å trekke den konklusjonen at utviklingen ville vært mer positiv om næringen hadde hatt mer midler til rådighet i disse årene. Avgiftsreduksjonene i 2016 og 2017 har slått negativt ut for pelagisk sektor selv om vi ikke har fått merke full effekt av avgiftsreduksjonen. Dette fordi Sjømatrådet har tært på egenkapitalen i 2016-2018 og at Sildelaget har bidratt med 9 millioner kroner i 2019.

Som det fremgår av departementets høringsnotat er det svært lønnsomt å investere i markedsføring av pelagisk fisk. Undersøkelsene gjort av FABA viser at det er stort verdiskapingspotensiale ved å øke investeringene. For hver krone investert i markedsføring for makrell får næringen 19 kroner tilbake. Dette indikerer helt tydelig at det er stor underinvestering i pelagisk sektor, og at nytten av å øke investeringene vil være veldig positiv for hele den pelagiske verdikjeden.

For sild er tallene noe mer moderate, men også her vil økt markedsinvesteringer gi stor avkastning; 9 kroner i økt eksportverdi for hver krone investert i markedsføring.

Under forutsetning av en eksportverdi på 7,6 mrd. kr vil en økning i avgiftssatsen fra 0,3 til 0,75 % bety over 34 millioner ekstra til markedsføring av pelagisk fisk. Om alt brukes på makrell vil dette bety økte eksportinntekter på 650 millioner kroner fra 7,6 mrd. kr til 8,25 mrd. kr, noe som er en økning på 9 %.

Nivå på markedsavgiften

For all annen villfisk enn pelagisk fisk er avgiften 0,75 %. Vi ser her at eksportverdiene har hatt en svært positiv utvikling de siste årene i andre sjømatsektorer. Denne utviklingen ønsker også vi i pelagisk sektor å ta del i. For å få dette til vil økte markedsinvesteringer være helt nødvendig. Vi ser ingen gode grunner til at norsk pelagisk fisk skal ha en annen avgiftssats enn annen norsk villfisk.

I departementets høringsnotat vises det i punkt 2.3 til en evaluering av Sjømatrådet fra 2014, som konkluderer med at det er grunner til at pelagisk sektor har mindre behov for

bransjespesifikk markedsføring enn andre villfisksektorer. Begrunnelsen er at det er få markedsaktører og høy konsentrasjon av markedsandeler.

Sildelaget vil på det sterkeste tilbakevise denne analysen. I pelagisk sektor er det ca. 600 fartøy som leverer sild og makrell. Fisken omsettes via auksjon til om lag 15 større og mindre kjøpere i Norge. At det har vært stor konsolidering blant norske kjøpere er korrekt, men det er ingen av disse som utøver markedsrett i det globale markedet for pelagisk fisk.

En økt markedsavgift vil tjene hele verdikjeden og den vil bli belastet hele verdikjeden.

Fra Sildelagets side vil en snarere argumentere for at behovet for å ha markedsinnsats er større i pelagisk sektor enn i andre sektorer. Dette har blant annet med at vi har mistet vårt viktigste sildemarked, Russland. Vi er dessuten svært avhengig av enkeltmarkeder, som Japan for makrell. Vi har behov for å utvikle nye markeder. EU har fått en frihandelsavtale med Japan og vil få et konkurransefortrinn mht. toll på sin makrell. Andre land presser også på for å ta markedsandeler fra Norge i Japan. Det kreves stor innsats for å bevare vår posisjon i Japan, samtidig som vi må utvikle markeder i Korea og i Kina.

Det vil kunne få dramatiske konsekvenser for norsk pelagisk sektor og norsk fiskeeksport om vi på kort sikt mister vår særstilling i Japan.

Det kan med andre ord argumenteres for behov for et høyere nivå enn 0,75 % som sats for den pelagiske markedsavgiften, men Sildelaget mener etter en helhetsvurdering at det er klokt om all villfisk har samme sats. At alle sektorer innen villfisk behandles likt bidrar til økt legitimitet rundt avgiften, økt verdikjedeforståelse og økt oppslutning rundt Sjømatrådet.

Avslutning

Sildelaget har tro på en positiv utvikling for pelagisk sektor. Vi høster, produserer og eksporterer verdens sunneste råvarer. Vi ser ingen grunn til at disse produktene ikke kan oppnå en langt høyere verdi enn hva vi ser i dag. For å utløse dette potensialet er det imidlertid avgjørende at næringen, myndigheter og virkemiddelapparatet spiller på lag. Som representant for fiskerne er Sildelaget sin rolle bevisst, og vi ønsker å bidra positivt til dette samspillet i fortsettelsen. En økning av markedsavgiften fra myndighetenes side vil være et tydelig signal til næringen.

Med hilsen

Jonny Garvik
Styreleder

Paul Oma
Adm.dir.